

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

TARPINSTITUCINĖS LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO DARBO GRUPĖS POSĖDŽIO (NUOTOLINIO) PROTOKOLAS

2021 12 07 Nr. 3

Vilnius

Posėdis įvyko 2021 m. gruodžio 7 d., 15:00-17:00 val.

Posėdyje dalyvavę darbo grupės nariai:

Egidijus Meilūnas Kęstutis Vaškelevičius	užsienio reikalų viceministras, darbo grupės pirmininkas; Vyriausybės kanceliarijos Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės vadovas, darbo grupės pirmininko pavaduotojas;
Ingrida Dačioliėnė	Vytauto Didžiojo universiteto Pasaulio lietuvių universiteto veiklų koordinatorė;
Lina Dusevičienė Gabija Grigaitė-Daugirdė Dalia Henke Aušra Kukelkaitė Saulius Liausa Gytis Oganauskas	VšĮ „LT Diaspora“ valdybos narė, administracijos vadovė; teisingumo viceministrė; Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė; VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė; Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktorius; VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos generalinio direktoriaus pavaduotojas;
Indrė Ramanavičienė	Vyriausiosios rinkimų komisijos Mokymų ir komunikacijos skyriaus patarėja;
Rimvydas Rubavičius Donata Simonaitienė Ramūnas Skaudžius Kotryna Stankutė Jaščemskienė Audronė Želnienė	Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos pirmininkas; VšĮ Lituanistinių mokyklų asociacijos valdybos narė; švietimo, mokslo ir sporto viceministras; VšĮ „Marius Jakulio Jason fondas“ direktorė; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vedėja, darbo grupės sekretorė;
Karolis Žemaitis Lina Žukauskaitė	ekonomikos ir inovacijų ministro patarėjas; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorė.

Kiti posėdyje dalyvavę asmenys:

Gabija Balzarevičiūtė	Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vyriausioji specialistė, posėdyje pakeitusi direktorių Joną Laniauską;
Aušra Dumbliauskienė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vyr. specialistė;
Jurga Gailiūtė	Lietuvos nacionalinio kultūros centro Pasaulio lietuvių

Agne Gurevičienė	bendruomenių kultūros specialistė; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Grįžimo į Lietuvą skyriaus vedėja;
Vitalija Kardokaitė-Šimanauskienė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus atašė;
Irena Martinkutė	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Strateginių sprendimų paramos ir tarptautinio bendradarbiavimo grupės patarėja, posėdyje pakeitusi viceministrą Audrių Bitiną;
Neringa Morozaitė-Rasmussen	Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Ekonominės plėtros departamento Žmogiškųjų išteklių plėtros skyriaus ekspertė;
Danutė Petrauskienė	Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės patarėja;
Virginija Rinkevičienė	Švietimo mokslo ir sporto ministerijos Užsienio lietuvių skyriaus vedėja;
Lina Saulėnaitė-Višinskienė	Vyriausybės kanceliarijos Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės patarėja;
Gitana Skripkaitė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorės pavaduotoja;
Daiva Vežikauskaitė	Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės patarėja;
Jurgita Uzielienė	Finansų ministerijos Europos Sąjungos ir tarptautinių reikalų departamento vyresnioji patarėja, posėdyje pakeitusi viceministrą Mindaugą Liutvinską.

Posėdžio darbotvarkėje: Lietuvos diasporos politikos strategijos „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. projekto svarstymas: gautų pastabų ir pasiūlymų aptarimo tęsinys (nuo 9.4.6 papunkčio).

Darbo grupės pirmininkas, užsienio reikalų viceministras E. Meilūnas padėkojo darbo grupės nariams už aktyvų bendradarbiavimą ir pakvietė tęsti Lietuvos diasporos politikos strategijos „Globali Lietuva“ (toliau – strategijos) projekto derinimą pagal atnaujintą strategijos projekto derinimo lentelę, kurioje:

- atnaujinta numeracija, kuri pasikeitė dėl tam tikrų punktų ir papunkčių išbraukimo ar perkėlimo į kitą vietą;
- įtraukti strategijos projekto atnaujinimai, atsižvelgiant į ankstesnio posėdžio metu pateiktus pasiūlymus, ir po posėdžio su atitinkamomis institucijomis darbo tvarka suderinti pakeitimai;
- pažymėtos nuostatos, kurios jau buvo aptartos praeito posėdžio metu, bet derinimas nėra pabaigtas.

E. Meilūnas pasiūlė pradėti nuo praeitame posėdyje svarstytų, bet nesuderintų klausimų:

1. Dėl rodiklio lituanistinio švietimo srityje ir šias mokyklas lankančių vaikų skaičiaus. E. Meilūnas informavo, kad klausimas papildomai buvo derintas ir darbo tvarka, apsikeista nuomonėmis dėl sudėtingumo nustatyti tikslų mokinių skaičių ir procentinę jų dalį. Švietimo, mokslo ir sporto viceministras R. Skaudžius patikslino, kad šiuo metu lituanistines mokyklas lanko daugiau vaikų, nei įrašyta strategijos derinimo lentelėje, ir atkreipė dėmesį, kad strategijoje galėtų būti rodikliai ne tik lituanistinio švietimo srityse. Viceministras taip pat pabrėžė, kad situacija ir pokytis lituanistinio švietimo srityje yra susijęs ir su lietuvių bendruomenių aktyvumu. ŠMSM Užsienio lietuvių skyriaus vedėja V. Rinkevičienė informavo, kad šiuo metu lituanistinių mokyklų registro duomenimis mokyklose mokosi 11300 vaikų, atitinkamai ir procentinė išraiška yra didesnė (apie 7,5 proc.). Tvirtinant strategiją ministerija pateiks paskutinius aktualius duomenis.

Posėdžio pirmininkas pritarė, kad strategijoje galėtų būti numatyta keletas rodiklių ir, kaip galimus papildomus rodiklius, paminėjo aktyvių lietuvių bendruomenės narių ir diasporos pasiekiamumo rodiklius. E. Meilūnas, atsižvelgiant į ŠMS viceministro nuomonę, pasiūlė patikslinti 7.1.1 papunkčio formuluotę, jį papildant formuluote „sieksime bendromis valstybės ir diasporos organizacijų pastangomis“.

Diskutuojant dėl tikslo, kad iki 2030 m. lituanistinėse mokyklose užsienyje mokytusi ne mažiau kaip 30 tūkst. vaikų ir jaunuolių, V. Rinkevičienė pastebėjo, kad svarbu įvertinti finansavimo poreikį ir paminėjo, kad, priėmus Švietimo įstatymo 25 str. pakeitimo projektą, paskaičiuotas apie 1,5 mln. papildomų lėšų poreikis. Pritarta, sutarus surengti papildomą diskusiją dėl siektino mokinių skaičiaus lituanistinėse mokyklose.

Nagrinėjant 7.1.4 papunkčio formuluotę, V. Rinkevičienė informavo, kad nuotolinio mokymo plėtra numatyta ir Švietimo plėtros programoje. Siekiant šio tikslo, reikalingas kelių institucijų bendradarbiavimas - pavyzdžiui, kuriant skaitmenines priemones, būtų svarbus Ekonomikos ir inovacijų ministerijos indėlis. VŠĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė A. Kukelkaitė papildė, kad į pagalbą kuriant skaitmeninį turinį būtų galima pasitelkti verslo atstovus.

2. Dėl lietuviškos tradicinės kultūros puoselėjimo. Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktorius S. Liausa pritarė 7.1.5 ir 8.3.3 papunkčių apjungimui formuluotėje, įtraukiant tradicinės kultūros srities stovyklas. V. Rinkevičienė pasiūlė stovyklas pagal jų pobūdį išskirti veiksmų plane.

3. E. Meilūnas atkreipė dėmesį į 7.4. papunkčio „Modernios, inovatyvios kurti kartu lietuviškos tapatybės puoselėjimo“ formuluotę, primindamas apie ankstesnio posėdžio metu gautą pasiūlymą žodį „tapatybė“ keisti į „kultūra“. URM nuomone, „tapatybė“ yra platesnis terminas nei „kultūra“, Lietuvos pristatymo užsienyje 2020-2030 m. strategija apima ne tik kultūros sritį. Darbo grupės nariai pritarė termino „tapatybė“ išlaikymui.

4. Sutarta išbraukti 8.4.4 papunktį (pagal pradinę numeraciją), atsižvelgiant į persidengimą su 8.2.5 papunkčiu (pagal naują numeraciją).

Tešiant strategijos derinimą nuo 9.4.6 papunkčio (pagal ankstesnę numeraciją), daugiausia dėmesio sulaukė šie klausimai:

1. Dėl ekonominio įsitraukimo skatinimo. Posėdžio pirmininkas sakė, kad gauti pasiūlymai nuo 9.4.6 iki 9.4.12 papunkčių galėtų būti aptariamaisi veiksmų plano derinimo etape. A. Kukelkaitės nuomone, strategijoje turėtume numatyti diasporos įtraukimą atveriant Lietuvai tarptautines galimybes bei pritraukiant į Lietuvą investicijas ir talentus. Sutarta, kad tai bus įtraukta į strategiją.

2. Svarstant 9.5 papunktį atkreiptas dėmesys į diskriminacinį formuluotės aspektą – minint tik diasporos profesionalus, partnerius iš trečiųjų šalių, sukurtume diskriminacinio pobūdžio nuostatą (valstybei yra svarbūs visi piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys). Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės patarėja D. Petrauskienė atkreipė dėmesį į poreikį susitarti dėl sąvokos „partneriai“: jei tai - registruota partnerystė, tuomet tai - šeimos nariai. Ekonomikos ir inovacijų ministro patarėjas K. Žemaitis pritarė, kad kalbėdami apie profesionalus, turime galvoti apie įvairių profesijų asmenis, ir pastebėjo, kad aktualu susitarti dėl pačios sąvokos. K. Žemaitis akcentavo atvykstančiųjų iš trečiųjų šalių klausimo problematiką ir atkreipė dėmesį į būtent jiems kylančius iššūkius. Dėl partnerystės aspekto K. Žemaitis siūlo ieškoti sprendimų, pastebėdamas, kad kartu esantys asmenys nebūtinai turi juridinę sąsają.

3. Dėl grįžimo į Lietuvą skatinimo. Pirmininkas, pristatydamas gautą pasiūlymą 10.2.1 papunkčiui dėl poreikio numatyti vieną atsakingą instituciją ir informaciją teikti vieno langelio principu, atkreipė dėmesį, kad strategijos projekte tai yra numatoma. E. Meilūnas pastebėjo, kad pagrindine koordinuojančia ir informacijos teikimą vieno langelio principu organizuojančia institucija planuojama paskirti URM, atitinkama nuostata papildant ministerijos nuostatus. VRM Migracijos politikos grupės patarėja D. Vežikauskaitė pastebėjo, kad ministerija, siekdama išvengti informacijos teikimo vakuomo funkcijų perskirstymo laikotarpiu, šiais metais dar sudarys sutartį su Tarptautine migracijos organizacija dėl Migracijos informacijos centro vykdomo projekto „Renkuosi Lietuvą“. PLB pirmininkei D. Henkei pasiteiravus, ar strategijoje bus įrašyta, kad Užsienio reikalų ministerija numatoma atlikti vieno langelio institucijos funkciją, pirmininkas pastebėjo, kad tokio poreikio nėra, jei tai nustatoma ministerijos nuostatuose. D. Henkei paklausus, ar URM perims šios srities funkcijas iš kitų institucijų, E. Meilūnas informavo, kad URM bus veiklų koordinatorė, o

teikiant specializuotą informaciją bus daugiau informacijos šaltinių. PLJS valdybos pirmininkas R. Rubavičius pasiteiravus dėl planų strategijos įgyvendinimo veiksmų plane nurodyti atsakingus vykdytojus, E. Meilūnas patvirtino, kad veiksmų plane bus nurodoma pagrindinė atsakinga institucija ir dalyvaujančios institucijos.

4. Dėl 9.5 punktą teisingumo viceministrė G. Grigaitė-Daugirdė pastebėjo, kad būtų tikslinga komunikuoti su VRM, kuri šiuo metu peržiūri valstybės tarnybą reglamentuojančius teisės aktus, A. Želnienė informavo, kad iš Valstybės tarnybos departamento yra gauta informacija, kad jau ir dabar yra galimybė užsienyje gyvenantiems Lietuvos piliečiams dalyvauti konkursuose ir dirbti valstybės tarnyboje, todėl strategijoje buvo patikslinta formuluotė, akcentuojant skatinimą dirbti ir tarnybos patrauklumą, o anksčiau klausimas buvo formuluojamas kaip problema.

5. Aptariant baigiamąsias nuostatas ir referuojant į PLB pasiūlymus 11 punktui, E. Meilūnas atkreipė dėmesį į teisinį strateginio valdymo reguliavimą. Vyriausybė pasiūlė diasporos politikos kryptis nubrėžiančią strategiją tvirtinti užsienio reikalų ministro, kaip šią politikos sritį koordinuojančio Vyriausybės nario, įsakymu, o veiksmų planą, su konkrečiais įsipareigojimais ir numatytu finansavimu, tvirtins Vyriausybė. Veiksmų plano įgyvendinimo priežiūrą atliks Ministro Pirmininko vadovaujama Lietuvos diasporos reikalų koordinavimo komisija.

6. Perėmęs pirmininkavimą, darbo grupės pirmininko pavaduotojas K. Vaškelevičius tęsė strategijos derinimą ir pristatė pastabas 14 punktui, pastebėdamas, kad Vyriausybė skatins valstybės institucijas nusimatyti atitinkamas lėšas veiksmų planui įgyvendinti. D. Henke paminėjo su užsienio reikalų viceministru E. Meilūnu vykusią diskusiją šiuo klausimu ir išsakė nuomonę, kad jei strategijos įgyvendinimui nebus numatytas tikslinis finansavimas, institucijos veiklą vykdys „atsitiktinai“, kils rizika, kad strategijoje numatyti tikslai nebus pasiekti. K. Vaškelevičius patikino, kad yra visų noras įsipareigojimus įgyvendinti, kai kurie iš jų yra patvirtinti ir Vyriausybės programoje, sakė neabejojantis visų geranoriškumu, bet supranta dėl rizikų. URM Globalios Lietuvos departamento direktorė L. Žukauskaitė pastebėjo, kad dirbsime panašiu principu kaip ir iki šiol, kai tvirtindavome Globalios Lietuvos programos įgyvendinimo tarpinstitucinį veiklos planą: veiksmų planą tvirtins Vyriausybė keliems metams. A. Kukelkaitė pasiteiravo dėl strategijos sąsajų su URM plėtros programa, taip pat prisiminė anksčiau vykusias diskusijas dėl nepakankamo Globalios Lietuvos programos finansavimo. L. Žukauskaitė informavo, kad, pagal naująją strateginio valdymo metodiką, plėtros programose įrašomos tik pažangos veiklos. Veiksmų plane bus tvirtinamos tiek plėtros, tiek ir tęstinės veiklos – būtent šis dokumentas apjungs visas diasporos politikos įgyvendinimo veiklas. Teisingumo viceministrė G. Grigaitė-Daugirdė pasitikslino dėl finansavimo modelio, atkreipdama dėmesį į strateginio valdymo metodiką, pagal kurią institucijų parengtoms plėtros programoms finansavimas jau paskaičiuotas. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį, kad šis klausimas yra derintas ir su Vyriausybės kanceliarijos strategais: veiksmų plano įgyvendinimo eigoje nustačius naujas pažangos priemonės, jas bus galima perkelti į atitinkamų institucijų plėtros programas, nes šios programos gali būti atnaujinamos ir keičiamos. G. Grigaitė-Daugirdei pabrėžus, kad institucijos savo plėtros programose jau yra nusistačiusios siekiamus tikslus ir rodiklius, kai tuo tarpu ši strategija dar tik derinama ir lieka neaiškumas dėl procesų neatitikimo laiko požiūriu, K. Vaškelevičius ir L. Žukauskaitė informavo, kad plėtros programos gali būti papildomos. G. Grigaitė-Daugirdei pasiteiravus, kas nuspręs dėl tęstinės ir pažangos veiklos pobūdžio atskyrimo, L. Žukauskaitė pastebėjo, kad tai turėtų spręsti įgyvendinančios institucijos.

D. Henke išsakė nuogąstavimą, kad bent pirmaisiais strategijos įgyvendinimo metais nebus įgyvendinamos pažangos priemonės, kurių institucijos neįsitraukė į plėtros programas, kaip pavyzdį paminėdama situaciją Kultūros ministerijoje, kurioje tikimasi kad bus įsteigtas atskiras skyrius diasporos klausimams koordinuoti. K. Vaškelevičius pasiūlė, kad URM, kaip koordinuojanti institucija, darbo tvarka derintų su įgyvendinančiomis institucijomis veiklą tęstinumo užtikrinimą, o Vyriausybės kanceliarija prisijungs ir skatins, kad būtų vykdoma Vyriausybės programa, kurioje numatyta diasporai skirti daugiau dėmesio. D. Henkei atkreipus dėmesį į rodiklių trūkumą strategijoje, K. Vaškelevičius ir L. Žukauskaitė informavo, kad rodikliai ir finansavimas bus tvirtinamas Vyriausybės nutarimu per veiksmų planą. D. Henkei referuojant į diskusijas praeito darbo grupės posėdžio metu, L. Žukauskaitė informavo, kad, vertindama projektą, tame posėdyje dalyvavusi LRVK atstovė suklydo dokumentui pritaikiusi strateginio planavimo dokumentų lygį -

teiktos pastabos netaikomos ministro įsakymu tvirtinamai strategijai. Dalyvavę LRVK atstovai - K. Vaškelevičius ir L. Saulėnaitė - tai patvirtino.

V. Rinkevičienė pasiteiravo, ar Globalios Lietuvos programai skirtos lėšos persikels į naują veiksmų planą ir atkreipė dėmesį į probleminį finansavimo aspektą – net ir plėtos programos tikslams pasiekti yra skiriamas nepakankamas finansavimas. G. Grigaitė-Daugirdė atkreipė dėmesį, kad institucijos biudžetus 2022 metams jau yra susiplanavusios. L. Žukauskaitė informavo, kad veiksmų planą yra pavesta parengti iki 2022 m. balandžio 1 d.

7. Svarstant paskutinio papunkčio nuostatą dėl žmoniškųjų resursų paskyrimo kiekvienoje diasporos politiką įgyvendinančioje institucijoje, A. Kukelkaitė atkreipė dėmesį į problemą, kai įstaigoje nebūna paskirtas atsakingas asmuo, kaip pavyzdžius paminėdama VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ ir „Versli Lietuva“, kai asmenys dirba pagal darbo sutartis ir jiems nepriskiriama diasporos kuravimo sritis, - tai tampa kliūtimi siekiant rezultatų ir efektyvumo. K. Vaškelevičius patikino, kad visos įgyvendinančios institucijos turės atsakingus asmenis, pastebėdamas, kad šis klausimas labiau aktualus pavaldžių įstaigų atveju. D. Henke pastebėjo, kad pačiame veiksmų plane būtų aktualu įrašyti nuostatą dėl atsakingų asmenų paskyrimo būtinumo, išreikšdama susirūpinimą, kad kol kas net Kultūros ministerijoje nėra paskirto tokio darbuotojo. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį, kad turime Globalios Lietuvos programos įgyvendinimo koordinatorių sąrašą ir kontaktus, jame yra ir Kultūros ministerijos atstovas, sutikdama, kad galima skirti daugiau dėmesio žmoniškųjų išteklių stiprinimo sričiai.

Apibendrinant posėdžio diskusijas, sutarta, kad strategija yra suderinta, jos galutinė versija bus pateikta darbo grupės nariams. L. Žukauskaitė pastebėjo, kad darbo grupės nariai bus kviečiami aktyviai dalyvauti derinant veiksmų planą, posėdžiai, esant poreikiui, bus organizuojami pagal temas. D. Henkei sugrįžus prie tikslinio finansavimo klausimo, K. Vaškelevičius patvirtino, kad vadovaujantis teisės aktais, šiuo metu negali būti skiriamas atskiras tikslinis finansavimas diasporos politikos įgyvendinimui. Pasak K. Vaškelevičiaus, galbūt tai galėtų būti svarstoma ateityje, bet tai nesuteiktų pakankamo finansavimo garantijų, nes finansavimo sumos priklauso nuo valstybės biudžeto galimybių. L. Žukauskaitė papildė, kad kiekvienais metais yra prašoma skirti daugiau lėšų, kurios skiriamos pagal galimybes. K. Vaškelevičius informavo, kad strategija 2021 m. gruodžio 15 d. bus pristatyta Ministrės pirmininkės I. Šimonytės vadovaujamos Lietuvos diasporos reikalų koordinavimo komisijos posėdyje ir taip bus išreikšta politinė valia visiems pradėti rengti ją įgyvendinantį veiksmų planą.

PRIDEDAMA. Lietuvos diasporos politikos strategijos „Globali Lietuva 2022-2030 m. atnaujinta versija.

Darbo grupės pirmininkas

Egidijus Meilūnas

Darbo grupės sekretorė

Audronė Želnienė

Rengė:

A. Želnienė, +370 706 52514, audrone.zelniene@urm.lt

A. Dumbliauskienė, +370 706 52574, ausra.dumbliauskiene@urm.lt